

SVATÁ HORA

ČÍSLO 6 • 2010

Rozhovor s Doc. Jaroslavem Tůmou

Vánoce v Betlémě

Adventní věnec z Bodenmais

Dotazník - vyhodnocení

Blahoslavení J. N. Neumann a G. Maiella

Požehnané prožití vánočních svátků, radost z narození Spasitele a bohaté plody Boží milosti v příštím kalendářním roce Vám přejí svatohorští redemptoristé a jejich spolupracovníci.

„A ty, Betléme, v zemi judské, zdaleka nejsi nejmenší mezi knížaty judskými, neboť z tebe vyjde vévoda, který bude pastýřem mého lidu, Izraele.“

(Mt 2,6)

Svatohorský Betlém

OBSAH

Úvodník

Letos zruším vánoce **3**

Naše pravidelné otázky

Rozhovor s Doc. Jaroslavem Tůmou **4**

Zprávy

Zprávy ze Svaté Hory **13**

Adventní věnec z Bodenmais **14**

K právě vycházejícímu CD **16**

Spiritualita

Cesty víry „Pokoj lidem dobré vůle“ **17**

Vánoce v Betléme **18**

6x o vnějších aspektech slavení liturgie **19**

Sv. Jan Nepomuk Neumann **20**

Sv. Gerard Maiella **22**

Informace

Vyhodnocení dotazníku **24**

Exercicie, poutě, bohoslužby **25**

Letos zruším vánoce

Internet je báječný vynález. Jeho přednosti začíná oceňovat i moje maminka. Zvláště přínosný je pak pro nás program, který umožňuje dvěma uživatelům počítačů mezi sebou prostřednictvím internetu telefonovat.

Jeden takový rozhovor začala maminka slovy „Víš, letos asi budu muset zrušit vánoce. Peníze prostě došly.“ Je to tradiční příběh těch, kteří se vinou svého zdravotního stavu nebo jiných okolností předčasně ocitli v důchodu. I těch v důchodu řádném. Peníze z nebe nepadají. A odjinud tím méně...

Náš rodinný rozhovor pak pokračoval diskusí o tématu Vánoce versus peníze. O tom, zda je či není třeba hledat naplnění vánočních svátků v koupi množství různých dáreků. Ale to je téma, které je často diskutované. Čteme-li názory jiných o tom, že je třeba nepodlehnout nákupní horečce a názvům posledních nedělí předvánočních týdnů, které prodejní liturgie nazývá nedělí „Stříbrnou“ a „Zlatou“, často přikyvujeme. A u přikyvování, v lepším případě, také zůstane. Nepoddejme se však letos! Pokusme se letos udělat krok na této cestě, nezůstaňme u prázdného souhlasu.

Sám Kristus je nám přeci příkladem, že peníze, dostatek nebo pohodlí rozhodně nejsou základními stavebními kameny Vánoc. Vždyť On se narodil v cizím městě, v smrdutém chlévě, takřkajíc na cestě.

Proto i my po jeho příkladu zrušme vánoce, abychom mohli Vánoce opravdu oslavit.

Tuto myšlenku za své letošní vánoční předsevzetí беру i já.

P. Šmolík

Fotografie
na titulní straně
časopisu:

Zima
na příbramsku

Fotografie v časopise:

Pavel Šmolík,
Jan Traxler
Miroslav Zelenka
a archiv Svaté Hory

Pravidla českého pravopisu nám říkají, že názvy svátků Vánoce a Velikonoce píšeme s velkým počátečním písmenem. Dovolil jsem si tedy v tomto úvodníku využít milé přítomnosti tohoto gramatického jevu, a označit opravdové Vánoce s velkým „V“ narozdíl od vánoc (s malým „v“), které jsou vlastně jen shonem předvánočních týdnů, jehož vyvrcholením je zkažený žaludek a prázdňá peněženka. A prázdnota vánočních dní, v jejichž průběhu křesťan Vánoce slaví, ale cestou na bohoslužby miji shluky vyhozených vánočních stromků v rozích ulic.

Nemusíme zoufat, byť se nám chce láteřit

Když přicházím k pražskému bytu doc. Jaroslava Tůmy, hlodají ve mně otázky: Druhý rozhovor s varhaníkem v jednom ročníku časopisu, který není specializován na hudbu, nepřeháním to trochu? Sejdou li se dva varhaníci, málokdy hovoří o něčem jiném, než o hudbě a varhanách. Co tedy z toho rozhovoru asi vzejde? Co když se budeme točit jen kolem problému, pro většinu lidí odtažitého – varhan?

Ovšem k faktickým důvodům, proč při přípravě závěrečného čísla tohoto ročníku Svaté Hory podnikám již druhou cestu do Prahy, abych zpovídal na Svaté Hoře tak často hostujícího hráče na klávesové nástroje všeho druhu, je skutečnost, že o letošních Vánocích se chystá jmenování doc. Tůmy titulárním varhaníkem svatohorským, h. c. (= honoris causa, jedná se tedy o titul čestný), tedy čestným hlavním varhaníkem svatohorské baziliky. Právě proto bude jistě vhodné přiblížit vám, čtenářům, jeho osobu.

Po odjezdu z Prahy – dálnice je namrzlá, takže při pomalém tempu jízdy je mnoho času na přemýšlení – získávám pocit, že to byla dobrá volba pro rozhovor. Byť by se mohlo zdát, že hovoříme zejména o hudbě, většinu v rozhovoru vyřčených myšlenek však lze vztahovat i na různé jiné aspekty církevního i osobního života. Posuďte sami...

Když jsem přišel na Svatou Horu, stály tam Tvé červené varhánky a brzy jsem potkal i „toho Tůmu“, který předtím seděl v porotě jisté varhanní soutěže, v níž jsem poměrně obstál. Jak ses vlastně dostal na Svatou Horu?

Kdy já jsem byl na Svaté Hoře poprvé? Ten první okamžik si teď nevybavuji. Rozhodně to muselo být někdy okolo převratu, čili vlastně ne až tak dávno. Moje návštěvy jsou však nyní četné. Zážitky spojené se Svatou Horou už od začátku souvisí s tamním působením patera Stanislava Příbyla a později i Tebou, když jsi tam začal trvale varhaníčit.

Naopak velmi přesně si pamatuji, kdy jsem se poprvé o Svaté Hoře vůbec dozvěděl, bylo to v Kájovi Maříkovi. Jako kluk jsem ho několikrát přečetl. Dokonce jsem z této knihy jednou předčítal i ve škole, když nás soudružka učitelka vyzvala, abychom přinesli do češtiny něco, co právě doma čítáme. Naštěstí to prošlo bez povšimnutí - z tehdejšího pohledu nebyl „Kája“ světonázorově korektní knihou. Jednou se mě ale velmi dotklo, když jeden známý pan farář – můj otec byl farářem Československé církve (tehdy ještě ne

husitské) v Čáslavi, takže se u nás doma vyskytovaly různé návštěvy, ovšemže pánů farářů i evangelických či katolických, tehdy mne tedy jeden z tatínkových známých šokoval přímým odsudkem, když řekl o Kájovi Maříkovi: „To není žádná literatura. Třeba s Karafiátovými Broučky se to nedá vůbec srovnat.“ Broučky jsem sice tenkrát také zhlhl, ale nemohl jsem si v hlavě srovnat, proč by Kája Mařík měl být horší knihou než Broučky. I dnes mám pocit, že étos, který je v „Kájovi“ zaklet a vlastně z něj trčí, je vyveden tak působivě, že si těch sedm dílů někdy snad zase znovu přelítnu. Mám je táhle v knihovně zkraje vlevo nahoře. A v této knize je právě psáno i o pouti na Svatou Horu.

Na Svaté Hoře se vyskytuješ velmi často. Vracíš se na toto místo rád?

Jistě. Moc rád. Doufám, že budu moct i nadále. Od jistého bodu svého života vnímám, že jakási jeho pomyslná první polovina je už tak nějak za mnou. A nyní, o pár let později, si tím víc uvědomuji, že právě doteď jsem tady na světě strávil evidentně delší čas, než jaký tu ještě pobudu. Zejména když připustím, jak se naše vnímání běhu času vlivem stárnutí ještě dále zrychluje. Každý to tak nevnímá. Někdo se snaží současně stádiím své cesty životem ignorovat nebo dokonce popřít či oblafnout. Za jakoukoli cenu chce být věčně mladý, být frikulín, čili free, cool a in, jak zní známý vtip. Mně připadá, že takový přístup nemá smysl. Považuji za zdravé a pro každého jedince prospěšné, aby se snažil srovnat se se smyslem své existence, tedy s Bohem. I když je třeba takzvané nevěřící. Svatá místa k tomu nejen nabádají, ale i vytvářejí podmínky. Postrkávají člověka nezodpovědného směrem k zodpovědnosti, nechápajícího k propojování. Svatá Hora je v tomto smyslu důležitá i pro nekatolíky, třeba i pro náhodné turisty.

V tomto ohledu může být Svatá Hora příjemným klidným útočištěm...

Kdykoli přijdu na Svatou Horu a setkávám se tam s lidmi, ať už s těmi, kteří tam žijí nebo s těmi, kteří ad hoc přišli jako poutníci, působí mi to nesmírnou radost. Tamější atmosféra, řekli bychom promodlenost, může třeba Tobě, který tam žiješ, občas už unikat, ale mně, když na Svatou Horu přicházím občas, zvnějšku, se vždy znovu a znovu navracení sváteční pocity. Člověk má být ukotven. Alespoň malinko. Dokonce je to tak, že bych sem chtěl nějak patřit. Vážím si toho, že mohu být na Svaté Hoře zakotven alespoň z povzdálí.

Jeden můj přítel, Pater Rupert Frieberger, premonstrát a zároveň varhaník v rakouském Schläglu, nedávno říkal, že náš společný kolega, také varhaník, mu onehdá s velkou naléhavostí telefonoval, že chce okamžitě vstoupit do kláštera. Že prý už to v tom světě nemůže vydržet. I naše profese je zkrátka někdy příliš hektická. Rupert mu musel říct: „Brzdi, brzdi, to není tak jednoduché, jak si představuješ.“ Jistě, nejen sám vstup do kláštera, ale hlavně i stálý a definitivní pobyt v něm si vyžaduje o mnoho víc než náhlé nutkání...

Existují i jiné způsoby regenerace duše než vstup do kláštera. Na Svaté Hoře je například možné absolvovat i různá duchovní setkání pro laiky, exercicie.

To je nabídka její otevřené náruče nabídka pro pokročilejší. Řez a odklon od pouze světského se může v člověku dít i postupně a jednodušeji, než rozhodnutím ke kněžství nebo klášternímu životu. Všichni se můžeme třeba snažit žít hlavně to, v čem vidíme smysl, vyhýbat se zbytečnému nebo přímo škodlivému. Určitý typ starostí, běžných banalit, který trápí většinu lidí, vnímám stále méně. Jsou třeba situace, kdy se Ti donese, že se o tobě cosi povídá, eventuelně kdo to povídá. Ty se musíš rozhodnout, zda o tom budeš sáhodlouze přemýšlet a zda se pak připojíš k pletičaření, nebo naopak jestli takové myšlenky zapuďš. Tak jako i v jiných, rovněž i v uměleckých profesích samozřejmě dochází k leccakému typu hodnocení. Sice ne tak drastickému, jako je tomu například v politické sféře, ale lidé

se stejně snaží si Tě nějak zařadit, vymezují se vůči tobě, někdy i dost zvláštním způsobem či překvapivě, zejména pokud nějak vyčníváš. Může tě leccos mrzet nebo trápit. Víme ale, že tak vždy bylo i bude. Tak se tím už raději moc nezabýváme.

Myslíš vymezování se vůči Tobě třeba v otázkách varhanické profese?

Jistě, především. Mně samozřejmě nevadí, pokud má někdo jiné názory než já. Smutné ale je, pokud jsou ty jiné názory vyslovené hloupé nebo čistě účelové, vlastně spíše nečistě účelové. Třeba když mi někdo tvrdí, že jsou nějaké varhany vynikající, ale ono tomu tak není. Nebo naopak. Když nástroj, ze kterého jsem nadšen, někdo haní.

V čem vidíš měřítko kvality varhan? Přece i Ty se můžeš mýlit.

Ano, mohu se mýlit. Proto se ostatně dost nerad vyjadřuji ke kvalitě varhan, aniž bych je pořádně proklepal. Nejlépe je poznám, pokud na ně připravím a zahrám koncert. Takové to zkoušení jednotlivých tónů, zda dobře a stejnoměrně nasazují, to je k ničemu. Ani při kolaudacích nových či opravených nástrojů se to většinou nikde v cizině nedělá. Důležitější je, zda varhany znějí a zda poslouchají tvé hráčské pokyny. Je to jako s úspěšnými koněm. Profesionál se vyzná. Amatér z něj okamžitě spadne. Jenže pozor, učenlivý amatér se i s tím koněm suverénem velmi rychle sžije, pokud chce. Tak je tomu například u tvých varhanic na Svaté Hoře. Ač se hře na varhany nevěnují profesionálně, s novými chórovými varhanami se sžily poměrně rychle.

Jádro pudla patrně tkví v tom, zda je daný nástroj inspirativní či nikoliv.

Baví-li někoho na určité varhany hrát, pak jim dokáže snáze vyhovět.

Je tomu tak i u Tebe?

Když mě nějaký nástroj nudí, kdykoli jej navštívím, chová se nijace nebo naopak zupácky, pak tedy prostě nebude nic moc. Pokud ale při kontaktu s ním mezi námi zahoří jiskra, plamínek a pak požár, to je potom nádhera. Odtud pocházejí má hodnocení, za kterými si stojím. Buď rozpaky a nezájem, někdy až pocit hnusu, nebo naopak radost a balzám na duši, jako by ses vznášel. Ovšemže i celá škála pocitů někde mezi těmi krajnostmi.

Jsi klávesový hudebník mnoha profesí. Jaká byla tvoje cesta k hudbě?

Moje pozdější zaměření je dáno vývojem v dětství, v dospívání, je ale v případě hudebníka podmíněno i talentem. Vlastně jsem jako dítě říkával, že chci řídit lokomotivu. Později jsem ale cítil, že se nejspíš něčím trochu liším od svého okolí, protože když všichni moji spolužáci na devítiletce milovali skupinu Beatles, mě v té době zajímal spíše Dvořák, Smetana, Beethoven a Bach. Hrál jsem na klavír, to mě učila už od pěti let maminka, později jsem chodil do hudebky k panu řediteli Stanislavu Machovi, zpočátku na housle, později i na varhany. Trochu mě to vylučovalo z kolektivu spolužáků, ale zase přimělo ve dvanácti či třinácti dělat hudbu intenzivněji. Ve škole během dopolední jsem čím dál méně rád poslouchal cokoliv o všemožných předmětech, často jsem při výuce vypínal...

...to mělo vliv i na Tvůj prospěch?

Kupodivu jsem měl jedničky, později nějaké dvojky, žádný průšvih se ale nekonal. Učil jsem se však spíš málo, abych nějak prošel. Že by mne zaujal ve škole nějaký další obor, to ne. Rád jsem ale přišel po škole domů a hrál na klavír nebo skrze chodbu přešel z fary přímo na kůr k varhanám.

Další nástroje přišly později?

Můj zájem o více klávesových nástrojů vyvstával postupně, tak jak šel život. Předně jsem záhy pochopil, že nějaká koncertní kariéra varhaníka je v podmínkách reálného bolševizmu vlastně nedosažitelnou metou. Hrát se smělo jen v koncertních sálech a několika kostelích v Praze. Čili bylo nutné nezářít se dalších příležitostí, třeba když tě někdo požádá, abys ho doprovodil například na cembalo.

K tomu ještě pikantní vzpomínka: Jeden další tatínkův známý pan farář mi jako čerstvému konzervatoristovi říkal: „A ty si myslíš, že tě ti Ropkové a Šlechtové mezi sebe pustí? To jsi

na omylu!“ Přijde mi to sdělení či varování půvabné i po letech, protože jednak měl pravdu v tom, že vejít v širší známost je pro začínající muzikanty těžké, jednak u prof. Šlechty jsem pak na Akademii múzických umění po léta studoval a měli jsme se rádi. S profesorem Ropkem jsme se ostatně také osobně spřátelili, jezdil ke mně domů, to už měl velké problémy s páteří a stěžoval si, že při parkování v jednosměrce před domem se nemůže otáčet hlavou dozadu, jelikož by se pak už nenarovnal. Pak seděl na gauči a poslouchali jsme desky a později i cédéčka. Na oba, ale i na mnohé další kantory, mám krásné vzpomínky. Nejintenzivnější byl vztah s panem profesorem Vodrážkou, nejnadanějším improvizátorem, jakého jsem kdy poznal. U něj jsem byl šest let na konzervatoři.

Na cembalo ale doprovázejí varhaníci běžně, i na klavír. Čím to, že jsi svůj zájem o klávesy rozprostřel tak hodně doširoka?

Ono to vychází i z historického kontextu. Mám rád hudbu barokní i předbarokní, i když ani romantické či současné se neodříkám. Dříve ale nebylo obvyklé, aby byl nějaký hráč specializovaný jen na varhany nebo jen na cembalo. Staří hudebníci hráli na různé klávesové nástroje, k tomu na housle či violu, ještě na nějaký dechový nástroj a navíc dirigovali a komponovali. Všestrannost byla něčím běžným. Teprve ve dvacátém století se už nikdo nesnažil být současně vynikajícím houslistou i pianistou, ale u klávesových nástrojů – vyjma klavíru – zatím ještě je kupodivu možné hrát sólově na více různých klávesových nástrojů. Jen je nutné naučit se bleskově přeorientovávat na odlišné menzury kláves a jiný způsob jejich stiskávání.

A tak sis, jako první nástroj, pořídil cembalo od Františka Vyhňálka.

Snaha získat vlastní nástroj, který bych mohl vozit sebou na koncerty, byla v roce 1987 strategicky moudrým rozhodnutím. Dnes již má své cembalo spousta hráčů. Když jsem začínal, běžné to nebylo. Však mám také Vyhňálkův opus jedna. Tehdy se rozkmořili se společníkem a každý z nich se rozhodl, že bude stavět sám. Já měl dilema, od koho cembalo koupit, už jsem je měl u nich rok objednáno, tak jsem dojel za každým zvlášť a sdělil jim, že kdo bude dříve hotov, od toho že nástroj koupím. Vyhňálek dokončil svůj opus jedna rychleji a já nikdy nezalitoval toho, že jsem pro nástroj jel jako do tomboly. Toto cembalo je totiž naprosto výjimečných kvalit – jen mechaniku mi později František vylepšil. Zvukově jde o klenot, snad i proto, že dřevo pochází z jakéhosi rozpadlého zámečku v severních Čechách, je ze sto padesát let starých, ale neshnilých trámů. Nad tehdejší cenou nástroje by se dnešní cembalisté zřejmě závistivě usmívali. O tom zámečku mi ale Vyhňálek vyprávěl až po letech jednou u piva v litevském Vilniusu. On není moc mluvný.

Koupě varhanního positivu byla také strategicky správným rozhodnutím?

Ještě strategičtější! Byl jsem prvním a dlouho jediným šťastným majitelem nástroje, který se dal používat i v poměrně velkých kostelích jakožto sólový. Všechny další, jak jsme tehdy říkali „mrtvé tety“ neboli truhlové positivy, jsou víceméně určeny pro doprovod. K obdobně šťastným nyní patříš teprve od nedávné doby i Ty, ale také třeba Eva Bublová, moje bývalá studentka, a několik dalších varhaníků.

Však jsme na Svaté Hoře už také pěkně pospolu zahráli...

...i když sladit všechny positivy dohromady byl pro Tebe určitě velký stres. Před lety bys takový koncert ale vůbec uspořádat nemohl.

Nebylo na čem. Pro mě tehdy v roce 1989 bylo hlavním důvodem pro koupi varhan od firmy Šlajch a Michek (také se později rozešli) to, že jsem často býval pozván k nějakému účinkování v kostele, kde místní varhany byly v zoufalém stavu. Často jsem tedy zahrál na kůru jen jedno nebo dvě čísla, pochopitelně se zařatými zuby a odporem, abych si vzápětí mohl užívat na svém pozitivu, na kterém jsem účinkoval dole před oltářem. Ta situace bývá obvyklá dodnes.

A klavichord, klavírový klavír? Kudy vedla cesta k těmto nástrojům?

Klavichord jsem viděl poprvé, když mi jej předávali jako cenu za vítězství ve varhanní improvizací soutěži v holandském Haarlemu v roce 1986. Zíral jsem na něj jako na nějakou hračku. Mrňavé klávesky, téměř neslyšitelný tón. Hned vzápětí mi došlo, že to je terno, něco nevídaného. Pořadatelé měli okamžitě zájem o koncerty, do rozhlasu jsem nabídl, že bych mohl nahrát nějakou odpovídající starou muziku. Když všichni řekli ano, bylo to určitě kvůli tomu, že šlo o výhru ze soutěže, tak jsem se na klavichord musel honem naučit hrát!

Takže na klavichord jsi samouk, bez vysvědčení o tom, že daný obor ovládáš...

Ano. Ale je třeba si uvědomit, že Bach na tom byl ještě o něco hůř než já: on neměl papír na nic, ve všem byl samouk... (smích) Ostatně všichni kolegové mé generace jsou také samouci, teprve v posledních letech se můžeš u někoho na tyto nástroje učit, třeba u mne...

Na různé klavichordy jsem později nahrál i hodně muziky, z Bacha třeba kompletní Temperovaný klavír a Goldbergovy variace. Nahrával jsem ve varhanářské dílně, v kostelíku na Vysočině, ve viněném sklípku a tak podobně.

Na klavírový klavír jsi nahrával i na Svaté Hoře.

V kapli Sv. Ignáce je překrásná akustika pro historický klavír. Jednou jsem tam přece zahrál před Velikonocemi i Haydnových Sedm slov Vykupitelových na kříži, kdy Otec Příbyl proslavil mezi jednotlivými hudebními čísly řadu meditací na dané texty. Přesně tak to ostatně Haydn zamýšlel.

Svatá Hora slyšela už všechny Tvé nástroje. Odpověď na otázku, zda koncerty v kostele ano či ne, bude asi v tvém případě kladná.

Tím, že jsem muzikant, tak mi muzika v kostele připadá velmi zásadní a nepostradatelná.

Jen kvůli tomu?

Hudba nemusí znít vždy. Ticho je základ bytí a plynutí času v kostele. Liturgie je okamžikem svátečního, bytí někde i každodenního dění. Ale hudba do kostela také patří. Její tradice trvá stovky let. Nechápu, proč by neměla znít v liturgii i mimo liturgii. Téměř všechna historická hudba byla vytvořena v ušlechtilých pohnutkách. Je doslova hříchem, když někdo považuje třeba Bachovu duchovní kantátu za nenáležitou k provádění v kostele jenom proto, že stejnou hudbu podložil v jiné skladbě světským textem. Myslím si, že je

to naopak. Kantátu o kávě lze považovat za duchovní hudbu, protože Bach ji napsal tak, jak ji napsal.

To ale vykládáš termín „duchovní hudba“ poněkud svévolně.

Kdybych mohl vymazat označení „duchovní hudba“ z frekventované slovní zásoby, udělal bych to. Tento zprofanovaný termín je totiž chápán buďto velmi povrchně, v některých kruzích dokonce pejorativně. To vše je z mého pohledu absolutní omyl. Jakouže hudbu je v kostele vhodné nebo nevhodné provádět? Problém bych posunul trochu někam jinam.

Kam? Musí přece existovat nějaká kritéria.

Musí? Je to jako s justicií. Zákony jsou vždy nedokonalé. Budou-li ale dobří soudci, třeba jako Šalamoun, pak bude vyhráno. Hlavně je třeba namáhat hlavu a myslet. Dám pár příkladů, které byly řešeny v uplynulých letech. Hádej: Bachova Ciaccona pro sólové housle v kostele ano či ne?! Podle mě samozřejmě ano! Několik čísel z muzikálu v provedení zpěváka či zpěvačky za doprovodu playbacku ano či ne? Samozřejmě že ne. Fuj!! Saltarello a Passamezzo z renesanční doby od skladatele Tilmana Susato ano nebo ne? Podle mě ano, jsou to sice původně formy taneční, ale přepisem pro varhany jsou mi přijatelné. Stanoviska posuzovatelů ovšem byla v těchto konkrétních případech přesně opačná než moje.

Co podle tebe do kostela určitě nepatří?

Popípek, tedy hlavně ten ze čtvrté cenové skupiny. Tou ovšem zavánějí i některé produkce s náboženskými texty. Nedráždí mě ani tak ta případná kytara či bicí, spíše ta podbízivost neboli prezentace nejnižších pudových projevů formou obhroublých hlasů, hekání, apod. Kytara může být naopak krásná.

Co třeba zpěvy z Taise?

Ale ano, budiž. Nevyhledávám je, ale nedráždí mě. Vadí mi určitá masovost, se kterou tato produkce souvisí, ale necítím se být majitelem pravdy. Někdo jiný to může právem cítit jinak. Vždyť já nijak zvlášť nemiluju ani akce typu návštěvy Svatého Otce, byt jsou tak důležité a povznášející. Vadí mi na nich ona masovost. Co bylo ale k popukání, podrážděné reakce z mnoha stran, zejména v internetových člancích, kdy se řešila úroveň hudby při bohoslužbě ve Staré Boleslavi. Nějak to utichlo, ani nevím, zda došlo k nějakému posunu v čemkoli. Spíše k němu ani dojít nemohlo. Já jsem samozřejmě názoru, že to bylo nevalné, takové jakoby vykřičené, slyšel jsem to ovšem pouze v televizi a musel vypnout, nedalo mi to, ač bych se na Sv. Otce býval rád díval dál.

Uvědomuji si, že to trochu převracím naruby, když považuji kvalitu hudby za důležitější než kvalitu textu, ale je pravdou, že kvalitní text podložený neodpovídající hudbou mi připadá jako znesvěcování. A to je vážná věc, i když ji cílová skupina takto nevnímá.

Jak mám rozumět tvému předchozímu výroku, že někdo vnímá termín „duchovní hudba“ pejorativně? Kdo vlastně?

Pejorativní je tento termín pro lidi, kteří kvůli svému vnitřnímu neklidu nedokážou hudbu ušima vůbec vnímat, a poslouchají obvykle a rádi jen kravál. Těm žádná kvalitní hudba nic neříká a na tu duchovní se už vůbec dívají skrz prsty. Kravál ale můžete poslouchat jen jako kulisu. Jedná se pak o jiný typ vnímání než v případě soustředěného poslechu, kdy víte, nebo alespoň tušíte, co se ve skladbě odehrává.

Tím, že někdo absorbuje pouze jakési příšerně hlasité hluky, se ale raději nechci dále zabývat. Děje se tak z důvodu návyku, je to neestetické a zároveň nezdravé pro uši i celý mozek. Ale pejorativně vnímají diskutovaný pojem i muzikanti, jakmile dojde na cenzurování.

Říkat procesu schvalování programů koncertů cenzurování může znít někomu příkře, evokuje to doby snad již minulé...

Ale vždyť jde o stejný princip, jen s opačným znamením! Jedná se o necitlivé rozhodování, někdy o frapantní omyly. Profesor Šlechta mě jednou v době mých studií doporučil

k účinkování v Karlových Varech, v grandhotelu Moskva – nyní opět hotel Pupp, kde jsou varhany od Riegera. Odevzdal jsem program, kde byla na konci skladba Oliviera Messaiena Dieu parmi nous neboli Bůh mezi námi. Pochopitelně jsem si díky své fungující auto-cenzuře nedovolil napsat český překlad názvu, nicméně i ten francouzský mi pan profesor vymluvil, když říkal: „Neblázni, vždyť nějaký bolševik tam může umět francouzsky a bude malér!“ To jsem uznal a sklapl kufry. Napsali jsme tam: Olivier Messiaen: Varhanní toccata E dur. Dnes to řeším podobně: Tielman Susato: Andante a Allegro F dur (viz výše).

Nemám ale pocit, že bys mi na Svatou Horu navrhoval skladby, které by „cenzurovou“ neprošly. I když vidím, že bys „cenzory“ nejrady zrušil.

Nevím, tím si nejsem jistý. Co by se pak dělo? Možná by stačilo, kdyby byli citlivější.

Varhannické koncertování je poněkud jiné, než vystupování ostatních instrumentalistů nebo zpěváků. Obvykle nehrajeme na podiu, býváme skryti na kůru a i u varhan umístěných v presbytáři jen vykukujeme spoza nich. Co z toho vyplývá?

My varhaníci patříme mezi koncertními umělci do kategorie lidí, kteří jsou spíše ti skromnější nebo alespoň stydlivější. Neříkám, že jsme takoví všichni, také mezi námi jsou různí exoti, kteří jsou naprosto egocentričtí, a předvádějí se. Ale už charakter varhanní hudby nás tlačí k tomu nebyť vnějškově okázalými. Na kůru nejsme vidět, publikum nás jen tuší. Občas se stane, že nějaký můj student na Hudební fakultě AMU přijde s myšlenkou hrát ročníkový koncert někde v kostele. Já se mu to ale snažím vymluvit, občasná pódiová zkušenost je zdravá. Je to jiné, než hrát schován mimo přímý pohled publika. Absolvent oboru varhanní hry musí podle mě umět nést kůži na trh, stejně jako ostatní.

Ona snaha schovat se souvisí možná trochu i s požadavkem, aby varhaník při liturgii svoji hrou, zejména doprovázel-li zpěv, nevyčínával. Kolik ze studentů varhan na AMU hraje pravidelně při mši?

Zjednodušeně lze vypočítat za uplynulá léta tři skupiny. Třetina chce hrát jen koncertně, třetina hraje převážně při mších, třetina se věnuje obojímu. Občas někdo vystuduje a nehraje pak vůbec. U nás na AMU ale není specializovaná výuka varhaníků k liturgii. Není poptávka, placených míst na kůrech je pohříchu málo. Je ovšem pravdou, že cit pro liturgii lze častým hraním získat, ale cit pro nástroj či interpretaci nezískáš, pokud nemáš talent a školení. Obojí je bezpodmínečně třeba. K posunu v ovládnutí varhan však je třeba nějakého impulsu. Jedině ten, koho ve škole „nastartují“ – vlastně je jedno, zda ve škole, nebo jinak – může pak vzdělávat sám sebe dál a dál, jak říkali komunisti: Kdo nejde vpřed, už stojí opodál...

Na některých konzervatořích se přípravě k liturgické službě ale věnujeme...

Třeba v Budějovicích, vím. To je dobře. Ostatně, to nekoncertní, služební použití varhan v rámci liturgie, to jakoby varhanní styl v každém historickém období nějakým způsobem spoludefinovalo.

Dalo by se tedy říci, že varhaníci i dnes chápou svoje hudební projevy, třeba koncertování, méně okázale, méně koncertně?

Méně okázale, to většinou ano. S formulací „méně koncertně“ bych naopak nesouhlasil, protože právě dnes je pro varhaníky jako interprety i pro varhany jako hudební nástroj seriózní koncertování jako kulturní událost nesmírně důležité.

Proč?

Na jedné straně vidíme konkrétní tlaky v církvi, které chtějí upozadit varhany v kostelích do oné služební „nevyčínající“ polohy. Dobře víme, že ten proces nastartovala už cecilíánská reforma, jakkoli byla míněna ve prospěch kvalitní církevní hudby. Dnes už jen setrvale doznívá a doznívá. Na straně druhé jsou někdy varhany brány jako ne zrovna rovnocenný člen rodiny hudebních nástrojů. Myslím z pohledu ostatních muzikantů, ostatně i ze strany publika.

Ale mají i své zapřisáhlé fandky.

Dobře. Ale to fandovství je leckdy ujetého charakteru. Z čistě hudebního pohledu panují často pověry, že varhanní hudba je těžká na poslech nebo že varhany jsou vlastně pouhý stroj, protože se nedá ovládat dynamika jednotlivých tónů. Ať mačkáme jemně, nebo silně, varhany zahrájí stejně. Obojí je nedorozuměním, protože dobře postavený program koncertu, musí se ale také dobře zahrát, přinese tolik nálad a charakterů ve skladbách, že tou rozmanitostí zvuků a struktur varhanám žádný jiný jednotlivý nástroj nemůže konkurovat. A nemožnost ovládat sílu tónů se stejně nahrazuje jinými prostředky výrazu.

Ujeté fandovství bohužel spočívá v tom, že takový fanda se do varhan hrne především po technické stránce. Trochu na ně možná hraje, ale hlavně se vrtá v jejich útrokách a opravuje či přestavuje je podle vlastních představ, většinou k jejich postupné zkáze. A vůbec nejhorší je, že dost často tací fandové přijdou na to, že takovým vrtáním ve varhanách se mohou dost dobře i užít. Stačí začít nabízet svoji pomoc tam, kde je potřeba varhany levně opravit.

To je hodně smutné téma. Ještě k varhanám v pozici pouze služebné. Jakmile je k ní odsoudíme, přičtíme se tím i historické zkušenosti. Do chrámů se odedávna chodilo i za hudbou.

Když hraju v kostele koncert, tak je to pro mě předvádění hudebních skladeb či improvizací lidem, kteří soustředěně naslouchají. Zároveň cítím, že jde o svého druhu pobožnost. Samozřejmě že ne o náhražku liturgie. Ale lidé přišli dobrovolně za něčím hezkým. Dnes je vlastně ohromnou výhrou, že hudba přivádí do kostelů i lidi, kteří by na mši svatou, bohoslužbu či shromáždění atd., jak všelijak se náboženskému dění v různých církvích

a v různých zemích říká, nešli. Ale na koncert přijdou. Takže je koncert jednou z mála příležitostí, kdy se v kostelích věřící s těmi ostatními setkávají, aniž by kdokoli cítil jakékoli rozpaky. I úvodní slovo nebo alespoň přivítání příchozích je od místního faráře najednou akceptovatelné pro všechny zúčastněné. To je prostě pěkné.

Jsou přístupy ke koncertům v kostele rozdílné podle země?

Dokonce podle místa. Páni faráři, kteří mají muziku rádi, jdou někdy návštěvníkům fantastickým příkladem. Jinak spousta okolností je všude stejná či obdobná. I laici jsou zpravidla schopni vnímat náročnou hudbu. S výjimkou hodně monotónních programů, třeba soudobé hudby. Všude jsou na druhé straně posluchači rádi, když zahraješ i něco populárního nebo líbivého. Ale ještě k excesům, které se občas stanou také kdekoli na světě, vždy mě dokážou rozčítit. Přejde dvojice, skupinka nebo rodinka s dětmi, vůbec si neuvědomí, že koncert je postaven na soustředěném poslechu a začnou si cosi sdělovat, někdy doslova klábosit, počnou popocházet a prohlížet si interiér chrámu. Někteří rodiče si třeba ani nevšimnou, že dítě začalo vrískat, což se stalo i na Pražském jaru, kdy koncert natáčel rozhlas.

To nemusí být pro interpreta zrovna příjemné.

Ani pro publikum. Ruší to. Je to nevychovanost, až doslova blbost. A postupně se to horší. Mnozí lidé jsou stále necitlivější a neohledupnější vůči svému okolí.

A rozdílnosti v různých zemích či místech?

Často se koná koncert po mši svaté. Zajímavé je, že třeba v Polsku, ale i v protestantských zemích je typické, že lidé přijdou na mši či církevní shromáždění a zůstanou i na koncert, nebo se jich jenom menší část vymění. U nás se naopak někdy stává, že lidé mířící na koncert čekají před kostelem, až mše skončí, zatímco všichni věřící po mši zmizí. Hodně záleží na místních poměrech. Třeba na Svaté Hoře jsem zažil vícekrát mimořádně pozorné a vnímavé publikum pestrého složení a dokonce všech věkových kategorií včetně mladých lidí. Občas se naději i tak neobyčejných reakcí publika, které mě až dojmou. Jednou mi například líčil přítel varhaník a zároveň pořadatel koncertu sestaveného z Bachových skladeb, jak místní otec biskup, sám nejen milovník hudby, ale i praktický muzikant byl nadšený z koncertu, jehož se zúčastnil. Říkal prý: „To byla tak nádherná hudba, taková horoucí modlitba, že tu měli být všichni kněží z naší diecéze, aby viděli, jak se máme modlit.“

Zprávy ze Svaté Hory

- V sobotu 2. října se uskutečnila letošní poslední **Poutní mariánská sobota**. Byla zahájena modlitbou posvátného růžence. Následovala katecheze P. Jaroslava Konečného. Poté, v průběhu adorace před Nejsvětější svátostí, byla možnost k přijetí svátosti smíření a v 11.00 byla slavena mše svatá. Program pokračoval křížovou cestou a závěrečnou mariánskou pobožností. Pro příští rok plánujeme změnu programu Poutních sobot: zůstane zachována sobotní mše svatá v 9.00.
- V sobotu 9. října se v příbramském kostele sv. Jakuba uskutečnilo **vikariátní setkání mládeže** příbramského vikariátu, jehož se aktivně účastnili též svatohorští ministranti.
- Tentýž den v 18.00 se ve svatohorské bazilice konaly pravidelné **latinské nešpory**.
- V neděli 10. října v 17.00 se ve svatohorské bazilice uskutečnil netradiční **koncert „Pro jedny až čtyry varhany“**, kterým byl uzavřen letošní koncertní cyklus „Hudba v nezvyklých souvislostech“. Vystoupili Doc. J. Tůma, M. Zahradková, M. Šmolíková, P. Šmolík a P. S. Příbyl, CSSR.
- Ve dnech 26. až 29. října proběhlo podzimní **soustředění Svatohorského chrámového sboru** v Kašperských Horách, kde sbor studoval hudbu zejména pro potřeby Památky všech věrných zemřelých (Requiem W. A. Mozarta) a skladby pro vánoční dobu (Sacrum pastorale integrum V. J. Kopřivy).
- V úterý 2. listopadu o Památce všech věrných zemřelých při mši svaté v 17.00 bylo provedeno **Mozartovo Requiem**. Následovala pobožnost v dušičkové kapli.
- Ve dnech 3. až 6. listopadu se v exercičním domě uskutečnily **exercicie pro varhaníky a chrámové hudebníky**, které vedl P. Christian Pšenička, OPraem.
- O sobotách 6. a 13. listopadu proběhla na Svaté Hoře **úklidová brigáda**. Jednalo se zejména o úklid listí v prostorách svatohorského parku. V obou sobotních termínech se akce zúčastnilo celkem asi 40 dobro-

volníků. Dík patří Zahradnictví Volák, které poskytlo minitraktor pro odvoz listí i svatohorské údržbě, která dokončila svaz shranbaného listí v následujících dnech.

- V neděli 7. listopadu byla **mše svatá** v 9.00 **přenášena Českým rozhlasem**, programem Čro2 Praha. Liturgii předsedal P. Stanislav Příbyl, generální vikář litoměřické diecéze.
- Ve dnech 7. až 13. listopadu se v exercičním domě uskutečnily **exercicie pro kněze**, které vedl Mons. Michael Slavík.
- V sobotu 13. listopadu v 18.00 se ve svatohorské bazilice konaly pravidelné **latinské nešpory**.
- V pondělí 15. listopadu byla oficiálně zahájena distribuce nového **vánočního CD Svatohorského chrámového sboru**. Podrobněji na jiném místě časopisu.
- Ve dnech 14. až 20. listopadu se v exercičním domě uskutečnil další **kurz pro kněze**, tentokrát pod vedením P. Antonína Krasuckého, OP. Ústředním tématem exercicií byla Kniha žalmů.

Z koncertu „Pro čtyři varhany“

- Třetí **kurz duchovních cvičení pro kněze** pod vedením P. Zdeňka Wasserbauera proběhl ve dnech 21. až 27. listopadu. Mottem exercicií byl Žalm 23.
- V sobotu 27. listopadu navštívili Svatou Horu **ministranti z Bodenmais**, kteří současně přivezli i adventní věnec, který je nyní umístěn v presbytáři baziliky. Více na následující dvojstraně v článku J. Hovorky.

Adventní věnec

z Bodenmais

V sobotu 27. listopadu 2010 navštívili Prahu a Svatou Horu mladí z bavorského Bodenmais. Za doprovodu svatohorských ministrantů vytvořili téměř 30 člennou skupinu.

Toto setkání mladých, které si kladlo za cíl přispět k „česko-německému porozumění“ bylo zaměřeno na kulturu, umění a také na blížící se čas adventu. Společná skupina mladých navštívila památky UNESCO v centru Prahy, kdy se největšímu obdivu těšil Karlův most, největší otevřená galerie pod širým nebem, a s ním spojený příběh sv. Jana Nepomuckého. „Díky slunečnému, ale mrazivému počasí se nám naskytl pohádkový pohled na zasněžené pražské Hradčany, což se asi nepoštěstí každý den,“ poznamenala jedna z účastnic, Verena Stern. Účastníci se společně vydali také do ulice ambasád, až k té německé, kdy zavzpomínali na události související se vztahy našich národů. Poslední zastávkou byla návštěva Lorety, která má obzvláště pro Bodenmais velký význam, jelikož kopie milostné sošky Panny Marie z italského Loreta, se nachází i v místním kostele v Bodenmais.

Hlavní část programu, probíhala již na Svaté Hoře, která byla zasněžená jako by již byly Vánoce. Součástí setkání byla prohlídka tohoto barokního poutního místa, především baziliky, kde tato třicetičlenná skupina mohla také vidět sošku Panny Marie Svatohorské a posléze obdivovat některé ze stovek šatiček ve Svatohorském poutním muzeu. „Byli jsme nadšeni ze zájmu mladých o historii Svaté Hory,“ podotkla Eva Hovorková ze Svatohorského poutního muzea.

Českoněmecké setkání mladých na Svaté Hoře

Město Bodenmais, které leží nedaleko českých hranic, má mnoho společného s Příbramí. V obou městech probíhala těžba stříbra, nachází se zde významná poutní místa a v současnosti se rozvíjí v oblasti turistického ruchu. Bodenmais bývá také nazýván „Perlou Bavorského lesa“ a každoročně se zde v adventu konají bohaté „Christkindelmarkt“ - vánoční trhy.

A právě z Bavorského lesa byl letos přivezen vánoční stromek, který bude zdobit baziliku na Svaté Hoře během letošních Vánoc. Není to ovšem jediná pozoruhodnost ve vztahu ke Svaté Hoře. Již během adventu mohou návštěvníci obdivovat i česko-německý adventní věnec. Jedlové větve pro adventní věnec i vánoční stromek vyrostly ve staletém farním lese farnosti Bodenmais a pro Svatou Horu je připravil pan Wolfgang, který k nám do Čech každoročně putuje na slavnost Korunovace.

Adventní věnec pro baziliku na Svaté Hoře předali společně zástupci obou skupin Sonja Holzer z Bodenmais a Karel Walenka z Příbramí. O 1. neděli adventní P. Josef Michalčík požehnal tento česko-německý adventní věnec a připomněl: „Advent je časem přípravy na Vánoce a obzvláště v dnešní době je také časem, kdy bychom měli zpomalit naše životní tempo.“ Adventní věnec bude po celou dobu adventu k vidění v bazilice na Svaté Hoře. Byl ozdoben čtyřmi svícemi a fialovými stuhami. Jak

prozradila kostelnice na Svaté Hoře Věra Langová: Fialová barva na tomto věnci symbolizuje spojení naděje a důvěry.

Vázání adventního věnce je tradicí pocházející sice až z 19. století, ale jako mnoho tradic souvisejících s Vánocemi k nám také pronikla z německy mluvících zemí ze sousedního Bavorska nebo nedalekého Tyrolska. To nám jistě usnadňuje chápání společných tradic a historie.

S vánočním stromečkem se poprvé setkáváme v roce 1570 v německých Brémách. Do Příbrami zavítal v roce 1823 díky jednomu mladému hornímu inženýrovi z Tyrolska, který přišel do našeho města a ubytoval se se svou rodinou v hostinci „U černého orla“ (dnes Knihovna Jana Drdy). Tehdy v okně domácí poprvé spatřili ozdobenou a zářící jedličku. Dle vyprávění se tehdy lidé na ulici zastavovali, ohromeni něčím do té doby nevidaným.

Jedním z dalších témat, které také patří k adventu i blížícím se Vánocům, je řezbářské umění místních havířů, díky jemuž je Příbramsko označováno jako betlemářský kraj. Během adventu, období přípravy na Vánoce, vytvářeli havíři vlastnoručně figurky pro jesličky ze dřeva a jiných materiálů, jakým je například chlebová hmota. Nejinak je tomu v Bodenmais, kde se setkáváme s řezbářskou tradicí, a především s tradicí sklářskou.

Česko-německá skupina mladých navštívila rodící se betlemářskou expozici ve Svatohorském poutním muzeu, která se těšila velkému zájmu.

Na závěr společného setkání jáhen Sepp Schlecht poděkoval za dosavadní spolupráci obou těchto poutních míst a jako dar obdržel nové CD „Vánoce na Svaté Hoře.“ Poté P. Zdeněk Šilhánek předal hostům vánoční strom, který bude během Vánoc zdobit kostel Panny Marie v Bodenmais. Tuto nádhernou jedli zajistil svatohorský kostelník Jan Hassmann.

Z dalších plánovaných společných projektů obou poutních míst jmenujme Cyklopouť Příbram - Bodenmais 2011, při níž se účastníci opět vydají po stopách poutníků, kteří na Svatou Horu putovali pěšky právě z Bavorska již od 17. století.

„I když železná opona se snažila rozdělit tato staletá lidská spojení, kořeny této tradice jsou silnější než snahy o rozdělení, a proto zde dnes můžeme vidět tento zástup mladých lidí, z čehož mám velkou radost,“ rozloučil se na závěr setkání Sepp Schlecht.

Josef Hovorka

Při prohlídce muzea

K právě vycházejícímu CD

Hlavním posláním, které na sebe berou členové Svatohorského chrámového sboru, je služba liturgických hudebníků. Ti na prvním místě oslavují Boha, na místě druhém pak slouží bližním, které se snaží obohatit svým uměním. Podobně i předkládané CD s vánoční hudbou, která ve svatohorské bazilice každoročně zaznívá, si klade za cíl potěšit posluchače libými vánočními kompozicemi našich předků, vzniklých v dobách dávno zašlých i těch, vytvořených našimi současníky.

Při přípravě dramaturgie kompaktního disku jsme s manželkou prodiskutovali nejednu volnou chvíli. Nakonec zvítězila myšlenka propojit vánoční liturgickou hudbu s texty evangelií, náležejících jednotlivým vánočním mším – „Půlnoční“, „Ranní“, „Mši ve dne“. Tyto tematické okruhy jsou doplněny sólovými varhanními skladbami. Zcela samostatnou kapitolu tvoří dvě tříkrálové kantáty otce a syna Brixiiů, které jsou zařazeny do druhé části CD s názvem „Tříkrálové rozjímání“.

Nahrávání ve svatohorské bazilice – kvůli liturgickému provozu – je samozřejmě možné pouze po „zavrací hodině“. A tak jsou interpreti odsouzeni využít nabízený čas počínaje večerní šestou hodinou a konče odbitím půlnoci. Někteří z nich pak nasadají do aut a cestují i sto kilometrů do svých domovů – tak tomu bylo i u některých instrumentálních hráčů při pořizování této nahrávky.

Natáčení, jako obvykle, samozřejmě provázely též další problémy. Největším z nich byl fakt, že obvyklá sólová altistka, Marie Štefaniková, několik dní před první frekvencí ztratila hlas. Bylo nutné uvážit, zda odložit natáčení, nebo hledat náhradní řešení. Tím, kdo byl nejdříve postižen mým rozhodnutím ve prospěch druhé možné varianty, byla další svatohorská altistka Gabriela Kuntová, která nakonec svolila a s pouhými dvěma dny přípravy zastoupila nemluvící sólistku. Jistě to pro ni byla oběť, zejména psychická, protože při samotném natáčení nervy pochopitelně též zapracovaly. Přesto však vše dobře dopadlo a skladby se podařilo bez větších problémů zaznamenat v plánovaném rozsahu.

Realizace CD proběhla ve dvou termínech. Větší část nahrávky byla pořizena v noci v pátek a sobotu 30. 4. a 1. 5. 2010. Břízovy Dvě koledy, evangelijské čtení a zvuk svatohorských zvonů pak byly „dotočeny“ v pátek 14. 10.

Přejeme všem posluchačům, aby jim naše CD přijemnilo vánoční svátky a přispělo snad i k jejich hlubšímu prožití.

Pavel Šmolík

CD si můžete za 100 Kč (+ poštovné) objednat na adrese malice@svata-hora.cz, písemně (na dobírku) na adrese *Malice Svatohorská, Svatá Hora 591, 261 80 Příbram II* nebo zakoupit ve Svatohorském poutním muzeu.

Cestou víry

Pokoj lidem dobré vůle

Vánoce jsou v povědomí lidí tradičně zaneseny jako svátky míru a tolerance. My věřící o nich slavíme narození Ježíše Krista, Božího Syna, který přišel jako dar od nebeského Otce pro každého člověka dobré vůle. Ježíš, Pán a Král pokoje, dárce nového života, vládce uplatňující milosrdenství a trpělivou lásku, zve každého z nás, abychom zanechali zbytečných sporů a hledali cestu ke smíření.

Obrazem toho, jak jsou v povědomí Evropy Vánoce hluboce zakořeněny, byl také moment v období první světové války. O Vánocích roku 1914 jakoby vojáci obou znepřátelených stran na chvíli zapoměli na dobývání svých pozic a ustali ve vzájemném zabíjení. Ve Flandrech toho roku došlo k spontánnímu neoficiálnímu příměří: britští a němečtí vojáci se spřátelili na území válečné fronty. Fotografovali se, vyměňovali si dárky a dokonce hráli fotbal. Dohodli se, že na Štědrý večer na sebe nebudou střílet. Ten večer zůstaly zbraně na frontě němce. Následující ráno se vojáci setkali.

Jeden britský voják vzpomíná: „Tu a tam, všude, kam až oko dohlédlo, bylo šedo a khaki. Tam jsme byli, kouřili a mluvili. Potřásali si rukama, vyměňovali adresy, abychom si po válce mohli psát.“ Vojáci se objevili se suvenýry, s hvězdami a odznaky z čepic. Britové dali Němcům švestkový puding. Němci je naopak pozvali do svých zákopů a poctili je vánočními písněmi.

Jiný příslušník britské armády o tomto setkání říká: „Němci byli plní domoviny a svobody. A já jsem jednomu řekl: ‚Promiň, ale jak můžete bojovat za svobodu? To vy jste začali válku a za svobodu bojujeme my.‘ A on odpověděl: ‚Promiň, ale my bojujeme za svobodu, za naši zem.‘ A já řekl: ‚A co Bůh?‘ Německý voják odpověděl: ‚Bůh je na naší straně.‘ Já na to: ‚Bůh je také na naší straně!‘ A dostal jsem odpověď: ‚No, anglický kamaráde, přece se nebudeme na Vánoce hádat.‘ Jak se ale válka stávala krvavější a neosobní, čím dál tím tvrdší postoje již nedovolily, aby se podobná příměří opakovala.

Naše životy a vztahy se někdy také podobají válečné frontě. Napětí v rodinách, mezi manžely, rodiči a dětmi chceme často řešit pouze lidskými prostředky a heslem: „Pravda zvítězí“ a „Bůh je na naší straně“. Bohužel to může být pouze námi maskovaný slogan: „Moje pravda zvítězí.“ Nejhorší možnou argumentací k tomu, abychom se nemuseli změnit my sami je, když si na svoji stranu přivlastňujeme Boží spravedlnost. Manipulovat Bohem, abychom dosáhli svých cílů, je nejčastějším a největším zločinem v dějinách naší civilizace.

Podívejme se znovu na Betlém a obejměme Krále míru a pokoje. Upustme od svých křečovitých snah udržet harmonii pouze lidskými prostředky. Přestaňme o Vánocích držet naše masky a vyjdeme vstříc jeden druhému, tak jako vojáci, když našli odvahu vyjít ze zákopů.

A až skončí vánoční období, nevracejme se k zabíjení lásky v našich srdcích. Tak bychom se jeden druhému nenávratně odcizili. Vytrvejme v pokoji a trpělivě, snášející se lásce, kterou nám přináší narozený Ježíš. On, na první pohled bezbranné dítě, nám chce ukázat, o jakou pokoru máme usilovat v našich rodinách, na pracovištích i na úrovni vedení států. Kéž by Evropa znovu našla kořeny své kultury v tváři bezbranného Ježíše. Pak budeme mít v sobě Světlo, našeho Pána, který pak promění čas vánoční v čas věčného vzkříšení.

P. Josef Michalčík, CSsR

Vánoce v Betlémě

Ač reklamy a nabídky akcí v nejrůznějších letáčích a médiích na mne působí poněkud odpudivě, jedna loňská reklama mne přece jen trochu oslovila. Lákala totiž k prožití vánočních svátků přímo v Betlémě. Dlouho jsem s touto myšlenkou koketoval. Následná smrt Jásira Arafata a s ní související obavy z politického vývoje v Palestině mě dovedly k tomu, že jsem myšlenku prožít vánoční svátky přímo v Betlémě opustil.

Palestínští politici na půlnoční mši v kostele sv. Kateřiny

Červík však navrtával dál a zprávy z dalšího politického vývoje v Palestině se zdály být příznivé, takže nakonec jsme na „last minute“ odcestovali s izraelskou leteckou společností EL-AL z Prahy směr Tel Aviv. Odtud jsme se pak autokarem přemístili přímo do Betléma. Pravda, přechod mezi Izraelem a palestinským územím na nás nepůsobil zrovna příjemně – betonové zátarasy a po zuby ozbrojení vojáci s plnou polní nevypadali, že by na dvaadvacet turistů z České republiky zrovna čekali. Nakonec vše dopadlo dobře a po chvíli jsme se ubytovali v poněkud vychladlém a zcela prázdném

hotelu „Betlémská hvězda“. (Celkový počet zahraničních turistů v Betlémě se odhadoval na 220 včetně naší skupiny). Než jsme se mohli nechat unášet vánoční idylou města Betléma, měli jsme možnost projít staré město Jeruzalém, navštívit významná biblická místa v Nazaretě, Káně Galilejské, okusit slanost, hustotu a teplotu Mrtvého moře atd.

Kdo by však v Betlémě čekal atmosféru našich Vánoc, byl by zklamán. Z větší části ji připomíná jen vánoční strom na betlémském náměstí. Po celý Štědrý den procházejí úzkými a křivolakými uličkami Betléma průvody skautů, bubeníků a muzikantů, kteří v několikahodinovém průvodu míří na „check point“ (hraniční přechod mezi Izraelem a Palestinou), kde „převezmou“ patriarchu a za opětovného bubnování se několikahodinovým průvodem vrací zpět ke chrámu Narození Páně. Za ty decibely, které průvod vydává, by se nemusela stydět leccjaká diskotéka... Tak je vlastně vyplněn celý Štědrý den. Napětí a nedočkavost provázela i zbytek odpoledne a večera, než jsme se krátce po 21. hodině vydali do kostela sv. Kateřiny, kde se konala „půlnoční“ mše svatá. Díky místenkám jsme se tam bez problémů dostali a zaujali velice dobrá místa (pochopitelně ke stání) v těsné blízkosti dnešního palestinského prezidenta Abbase. O atmosféře noci se těžko hovoří, je třeba ji zažít.

Na Boží hod jsme usedli v hotelu ke snídani. Ke stolu nám přibyla nová tvář, a tak jsem se snažil navázat kontakt. Zjistil jsem, že vedle mne sedící

Němka – zdravotní sestra z Mnichova – si sama vyjela jen tak na vlastní pěst prožít Vánoce ve Svaté zemi. Tak byl dán impulz, abychom se představili vzájemně i s ostatními sedícími u stolu. Vedle mne sedící muž začal slovy: „Já jsem prožil dětství v takové malé osadě – tam to určitě nikdo neznáte – ve Václavovicích, v Bedihošti u Prostějova.“ To jsem pěkně ztuhl a nechápal! S občanem Václavovic se setkat několik tisíc kilometrů od domova a to ještě v Betlémě na Boží hod vánoční!!! Tím krajanem byl pan Jiří Hromada, herec, člen divadla E. F. Buriana v Praze. Jako malý chlapec žil ve Václavovicích a moc rád vzpomínal na to, jak pozoroval vlaky na nádraží, na známé, příbuzné a mnohé další.

Místo narození Krista označuje čtrnáctícípá hvězda

Když jsme se pak po návratu na ruzyňském letišti loučili, vzkázal pozdravit všechny dobré lidi ve svém rodišti a v Bedihošti. Rád tak činím i touto cestou a přeji všem čtenářům spolu s panem Jiřím Hromadou krásný Advent a požehnané Vánoce, i když je neprožijete v Betlémě...

Václav z Václavovic (kráceno a upraveno)

6x o vnějších aspektech slavení liturgie

Shrnutí

Aniž jsme se nadáli, je zde poslední číslo letošního ročníku časopisu Svatá Hora a s ním i závěr minicyklu 6x o vnějších aspektech slavení liturgie, který si kladl za cíl především oslovit vás s tím, že téma postojů těla při liturgii je nesmírně důležité. Gesta totiž přímo odráží naše vnitřní slavení liturgie a oboje, jak slavení „vnitřní“ tak „vnějškové“, je třeba ve správném slova smyslu neustále pěstovat.

V předchozích pěti zastaveních jsme samozřejmě neměli možnost se této tematice věnovat vyčerpávajícím způsobem, což ani nebylo naší snahou. Zařadili jsme však jak několik čistě praktických článků, týkajících se stání, klečení a dalších základních liturgických postojů, tak též obecná zamyšlení nad přístupem k liturgickým gestům.

Přestože se názory na různé způsoby užití liturgických postojů mohou lišit a liturgické předpisy to v mnohých místech bohoslužeb dovolují, je třeba mít na mysli, že hlavním cílem společné liturgie je společná bohopocta, chvála Boží ve společenství, čemuž by měla odpovídat i naše ohleduplnost v činění liturgických gest: měli bychom být členy celku, nikoli těmi „nejzbožnějšími“, kteří vše, a tedy i liturgická gesta „činí nejlépe“ a mnohdy jinak než ostatní. Samozřejmě, že máme-li vnitřní potřebu přijímat eucharistii v kleče, nebo naopak na ruku, k obojímu je nám při současné liturgii dán prostor. Nezapomínejme však, že ohleduplnost a splynutí v jeden celek je v méně osobních okamžicích liturgie základním pravidlem pro volbu liturgického gesta.

Pavel Šmolík

Svatý

Jan Nepomuk Neumann

Biskup a misionář

Narodil se 28. března 1811 v Prachaticích v jižních Čechách v rodině punčocháře Filipa Neumanna. Téhož dne byl pokřtěn ve farním kostele sv. Jakuba Staršího v Prachaticích. Nevíme, kdy se v Janovi probudila touha po kněžství. Jan se znepokojoval velkými náklady na studium, bez nichž kněžství nebylo možné. I přes tyto starosti se po přípravě přestěhoval 1. listopadu 1823 do piaristického gymnázia v Českých Budějovicích. Nejdříve šlo všechno dobře. Jan se velmi zajímal o latinu a řečtinu a soukromě se také učil česky, protože u nich doma se mluvilo jen německy. Velký zájem také projevoval o přírodní vědy. Po maturitě, roku 1831, chtěl vstoupit do semináře v Českých Budějovicích. Dozvěděl se však, že z 90 přihlášených kandidátů je možné přijmout jenom 20. Bylo mu jasné, že bez protekce nemůže o přípravě na kněžství ani uvažovat. Poslal tedy přihlášku ke studiu medicíny na pražské univerzitě. Na prosbu matky ale také poslal přihlášku do semináře.

Dodnes je tajemstvím, jakým zázrakem se Jan octl mezi dvaceti šťastnými přijatými. Někteří se domnívají, že si biskup pamatoval „malého Jeníka“ z Prachatic (měřil jen 160 cm), který ho před bifmováním přivítal krásnou básní. Protože v budouv semináře bylo málo místa, studoval Neumann externě. První ročník teologie ukončil s vyznamenáním. V téže době se náhodou setkal u svého přítele s časopisem *Annale Leopoldinae*. Tento časopis byl vydáván nadací brazilské císařovny a rakouské kněžny Leopoldiny, dobroditelky misíí v Americe. Jan v něm našel úžasné články kněze Frederika Baragi, Jugoslávce, apoštola Indiánů u Grand River ve státě Michigan a Wisconsin. Články, které přečetl, daly mladému bohoslovcovi nový podnět a ukázaly mu novou cestu. Předsevzal si, že se stane misionářem v zámoří.

Nové předsevzetí znamenalo, že se musí ihned začít učit angličtinu. V Budějovicích takováto možnost nebyla, proto Jan přesídlil do semináře v Praze a tam ukončil třetí a čtvrtý ročník teologie. Bohužel se ukázalo, že ani v Praze není možné dostatečně studovat angličtinu. Neztrácel však naději. V jedné továrně ve městě našel několik dělníků, od nichž se naučil lidovou angličtinu. Podobně tomu bylo i se španělštinou. Ve svém deníku se také dozvídáme, že v té době musel ukrývat velkou nechuť ke svým představeným, ačkoli chtěl být vůči nim upřímný. Velkou podporou byl pro něj tehdy byl jeho duchovní rádce P. Hermann Dichtl, budějovický farář. Tato pomoc se ukázala jako zvláště potřebná tehdy, když se před dokončením studia teologie Jan dověděl, že nebude vysvěcen na kněze. Byl takový nadbytek kněží, že bylo vydáno nařízení o regulaci počtu novosvětcenců: Je možné vysvětit pouze tolik kandidátů kněžství, kolik jich bude možno uplatnit jako soukromých kaplanů v šlechtických rodinách. A Neumann neměl tehdy žádnou protekci.

V této době navázal shodou okolností P. Dichtl písemný styk s P. Andreasm Raessem, rektorem semináře ve Štrasburku, jež pomocný filadelfský biskup Francis Kenrick vyzval, aby sháněl kněze a bohoslovce pro práci mezi emigranty v USA. Vyslání měli být pouze dva kandidáti, a to na základě doporučení biskupa, které bylo těžké získat. Neumann se v takovéto situaci rozhodl odcestovat do USA bez vysvěcení i bez doporučení. Matka tuto zprávu přijala s velkou bolestí a jeho sestry s pláčem. I otce bylo těžké přesvědčit. Konečně po Vánocích roku 1835 přišel dlouhou očekávaný dopis. Newyorský biskup Jean Dubois prosil o vyslání kněží s náležitou kvalifikací k práci s německými osadníky v Americe. Jan se ráno 8. února 1836 vydal do Českých Budějovic a odtud poslal rodičům dopis, v němž psal: „Chtěl jsem vám i sobě ušetřit bolest při loučení, proto jsem odcestoval, aniž bych vám řekl, že už nepůjdu. Nemohu odporovat Božímu volání. On mi říká, že mám pracovat pro nejo-puštěnější.“

Neumann dorazil na nový kontinent v dřevěných botách, poničeném oděvu a s jedním dolarem v kapse. Jeho první starostí bylo najít katolický kostel. Dostal se až k budově biskupské rezidence u katedrály sv. Patrika. Biskup Jean Dubois našel dopis P. Raesse ze Štrasburku

a srdečně objal Jana jako drahocenný dar od Boha. Podjáhenské svěcení přijal Jan 19. června a pět dní nato se stal jáhnem. 25. června 1836 přijal v katedrále sv. Patrika jako pětadvacetiletý svátost kněžství. Biskup ho nato pověřil prací na rozsáhlém území v okolí Buffala. Při cestě na nové působiště se zastavil v Rochesteru, kde se setkal s P. Prostem.

Od samého začátku se mezi Neumannem a Prostem vytvořilo srdečné přátelství, jehož plodem byly dlouhé a do pozdní noci táhnoucí se rozhovory, z nichž se P. Neumann dozvěděl mnoho o kongregaci redemptoristů. P. Prost patřil mezi první odchovance semináře v Mautern. Na práci pro zahraniční misie se připravoval ve škole sv. Klementa Hofbauera a později i u služebníka Božího Josefa Passerata. V letech 1832 - 35 přicestovaly do Ameriky tři skupiny redemptoristů. Představeným té poslední byl právě P. Prost. Jako představený redemptoristů v Americe hledal nové příležitosti, jak zajistit trvalé nadace a zabezpečit tak plnohodnotný rozvoj života řeholních společností. I když tyto přátelské rozhovory v Neumannovi podnítily myšlenku vstoupit k redemptoristům, přece Jan uposlechl nařízení biskupa a 12. července 1836 cestuje dál na západ k Niagaře do Buffala.

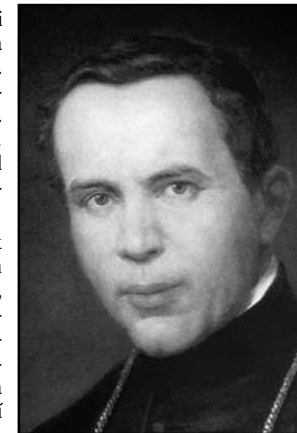
Toto misijní území, skutečné království bizonů a dalších divokých zvířat, protkané řekami a močály, v sobě skrývalo mnoho nebezpečí. Ale právě zde žili lidé, jimž P. Neumann chtěl přinést duchovní pomoc. Minimálně 300 německých, více než 100 francouzských a několik desítek irských rodin, tu živořilo rozptýlených po celém kraji. Sám Neumann vystihl pravdu o těžkých životních podmínkách v tomto kraji těmito slovy: „Kdo opouští vlast, aby sloužil církvi v tomto koutě světa, musí být připraven dát i svou kůži.“ 19. července 1836 sloužil Jan Neumann mši svatou pro hrstku věřících ve vesničce Williamswille, v kostelíku bez střechy a oken. Bylo třeba překonat mnoho těžkostí, ale P. Neumann se jimi nedal odradit. Po dokončení kostela se věnoval stavbě školy, nejdříve ve Williamswille a později v North Bushi. Později vznikla škola v Lancasteru, kterou světil Neumann do péče řeholnicím. Roku 1838 přesídlil do North Bushe. Zde si zvláště oblíbil Indiány. Nazýval je „chudými dětmi přírody“ a Indiáni si jeho starosti vážili.

Myšlenka vstoupit do Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele byla stále neodbytnější. Nakonec 4. září 1840 napsal dopis P. Prostovi, kde prosí o přijetí. Po dvanácti dnech dostal kladnou odpověď s tím, že noviciát začne v Pittsburghu 18. října. 30. listopadu se konala slavnost oblačky. Poslední dny noviciátu strávil Jan Neumann v Baltimore, kde 16. ledna 1842 složil řeholní sliby jako první redemptorista na americkém kontinentě.

Roku 1842 poprosil biskup Samuel Eccleston redemptoristy, aby přijali pastoraci v Baltimore. Zde dostali do užívání kostel a klášter sv. Jakuba a na vedlejším pozemku začali stavět monumentální baziliku sv. Alfonse. Baltimore se stalo prvním působištěm P. Neumanna –redemptoristy. Spolu s P. Fayem organizoval stavbu, pastorační činnost i společný život. V březnu 1844 byl přeložen do Pittsburghu, kde se stal představeným. V dubnu roku 1851 se stal představeným komunity v Baltimore. Zde oživil i svůj zájem o vědu a psal teologické články do týdeníku *Katholische Kirchenzeitung*.

O slavnosti sv. Josefa, 19. března 1852 odevzdal biskup Francis Kenrick P. Neumannovi papežskou bulu, v níž stálo, že Jan Neumann byl jmenován filadelfským biskupem. Biskupské svěcení se konalo v neděli 28. března, přesně o 41. Neumannových narozeninách v bazilice sv. Alfonse v Baltimore za účasti několika biskupů, mnoha řeholníků a davu věřících. Nový ordinář se ze zápalu pustil do práce. Navštěvoval kostely, farní školy, nemocnice, sirotčince, dobročinné spolky i řeholní instituty. Už dávno mu ležela na srdci starost o katolickou výchovu dětí a mládeže, a tak založil Diecézní centrum výchovy a Spolek přátel katolické mládeže.

Všechny aktivity biskupa Neumanna charakterizovala starost o to, aby i přes různost lidí, kteří pocházeli z různých koutů světa, přinesl mezi ně jednotu. Aby dosáhl tohoto cíle, snažil se sjednotit liturgické předpisy na celém území diecéze. Svými kázáními a konferencemi prohluboval ve věřících i v kněžích duchovní pouto s Římem a s papežem. Mírně, ale systematicky odsuzoval všechny nezdravé projevy rasové separace. Roku 1856 se zúčastnil v Římě vyhlášení dogmatu o Neposkrvněném Početí Panny Marie a při této slavnosti asistoval papeži bl. Piu IX. Na zpáteční cestě se zastavil v rodných Prachaticích, kde se setkal

se svým starým otcem a v Praze byl přijal excísařem Ferdinandem Dobrotivým.

Život biskupa Jana Neumann skončil srdeční záchvat 5. ledna 1860. Roku 1897 začal beatifikační proces a po patnácti letech zkoumání a výslechu svědků potvrdil papež Benedikt XV. roku 1921 hrdinskost ctností biskupa Neumanna. Prohlášení blahoslaveným se však uskutečnilo až během II. vatikánského koncilu, 11. října 1963. Biskup Neumann byl poté 19. června 1977 papežem Pavlem VI. svatořečen. Ve světě se slaví svátek sv. Jana Neumanna 5. ledna, v České republice 19. června.

Svatý

Gerard Maiella

Kněz a misionář

Gerard Maiella se narodil v roce 1726 v jihoitalském městečku Muro, ale umírá velmi brzy, ve svých 29 letech. Už jako malý chlapec ztratil otce a musel se ujmout krejčovského řemesla. Od malička tíhnul k Božím věcem, a jeho touhou bylo stát se řeholníkem, sluhou Božím a zachránce duší.

Gerard nebyl nijak zvlášť intelektuálně nadaný, ale o to více se u něj projevovaly jeho duchovní, charismatické dary, kterými ho Bůh bohatě obdařil. Celý jeho život byl vlastně nepřetržitou řadou mnoha Božích zázraků, které se skrze tohoto jednoduchého ale hlubokou láskou a vírou prodchnutého bratra udály. Po neúspěšné snaze o vstup ke kapucínům a po překonání počátečního odmítání kongregace redemptoristů, kteří váhali jej přijmout především kvůli jeho chatrnému zdraví, subtilní postavě, a povinností k nemocné matce, je přece jen s váháním a obavami přijat do řeholních řad. Když jej redemptoristé přijímali do noviciátu, téměř všichni o něm pochybovali a dávali mu pramalé šance na to, že v řeholi vydrží. Gerard vykonával s pokorou a poslušností ty nejobyčejnější práce a při tom jej viditelně začalo provázet podivuhodné Boží požehnání. Roku 1752 pak nakonec složil s velkou radostí v srdci první řeholní sliby.

Na Gerardovi se v plnosti projevovala slova Písma, že Bůh si volí právě ty, kteří jsou v očích světa pokládáni za nic, za neschopné a slabé, aby se právě skrze tuto jejich neschopnost tím mocněji projevilo Boží působení a moc, a také, že tajemství Božích věcí je odhalováno maličkým, pokorným, tēm, kteří mají jednoduché, nerozdělené srdce. Gerardovi se skutečně dostalo mnoha zvláštních Božích milostí. Při modlitbě upadal často do duchovních extází, dokázal pravdivě číst v duších lidí, měl dar uzdravování, uměl poručet zlým duchům a vracet lidem pravou svobodu Božích dětí. Toto všechno bylo přítomno v jeho životě díky jeho velmi osobnímu vztahu k Bohu, vroucí modlitbě, postu, askezi. Jeho zbožnost a čistota života byly obdivuhodné. Mnoho lidí přes jeho jednoduchost žádalo o duchovní rady a vedení, zejména řeholní sestry.

Sv. Gerard měl samozřejmě i mnohá souzení a musel podstoupit a překonat nespočetná protivenství. Jistá žena jej například křivě obvinila z nemorálního chování proto, že ji propustili z kláštera. Gerard měl za trest zakázán přístup ke svátostem, což tiše a pokorně snášel. Vše se pak Božím působením vysvětlilo, aniž by se Gerard sám snažil tuto záležitost vyjasnit. Byl natolik pokorný, že se neodvážil hájit a vše svěřil Bohu, který se o své pokorné stará, a ten ho nejen v tomto případě, ale i po celý jeho život, neklamal. To vše jen dosvědčuje, že Bůh byl Gerardovým skutečným přítelem a Gerard důvěřujícím dítětem Božím.

Ze života sv. Gerarda jsou známy nespočetné případy zázračné pomoci na přímluvu tohoto světce. Jeden z nich hovoří o situaci, kdy Gerard při návštěvě jedné rodiny zapomněl svůj kapesník a jedna dívka mu ho přinesla zpět. Gerard jí odpověděl „Nech si jej, jednoho dne jej budeš potřebovat.“ Po

několika letech tato dívka měla problémy v době těhotenství a málem zemřela při svém prvním porodu. Vzpomněla si z Božího vnuknutí na onen kapesník od Gerarda a rychle po něm sáhla. Porod tak nakonec šťastně dopadl pro matku i dítě. V Neapoli se tato událost ihned roznesla. Proto je dnes bratr Gerard zván jako ochránce matek v pozeňnaném stavu, které mají zdravotní potíže.

Svatý Gerard zemřel v hodinu a den, které sám předpověděl, na následky tuberkulózy. Stalo se tak v městečku Materdomini, které je dnes obrovským poutním místem, a kde jsou uloženy i jeho tělesné ostatky. V roce 1893 jej papež Lev XIII. beatifikoval, v roce 1904 byl papežem Piem X. prohlášen za svatého.

Dnes je ve světě sv. Gerardu zasvěceno mnoho kostelů. Zejména v Itálii se tento světec těší veliké úctě a pro mnohé je častým útočištěm. Prosme, abychom si i my na přímluvu sv. Gerarda Maielly vždy uchovali vlastnosti Božího dítěte.

Resumé

Posledním letošním číslem časopisu Svatá Hora chceme také uzavřít naše dvouleté putování s našimi svatými a blahoslavenými redemptoristy. Naše představení jejich, jistě zajímavých, nebojím se říci i dobrodružných životů, bylo možná stručné, ale to nic nezmení na síle víry, lásky, na kvalitě a kráse jejich života, za který si každý z nich plným právem zaslouží své místo v Božím království a na oltáři Církve.

Pro mne jako pro autora těchto příspěvků byla reflexe jejich života velkým povzbuzením a také důvodem k zamyšlení se nad svým vlastním, zvláště řeholním životem, vztahem k Bohu, míře obětí, odevzdanosti, věrnosti, se kterou sloužím v přítomném čase Bohu i lidem. My všichni dosud žijící redemptoristé jsme pokračovateli našich svatých a blahoslavených, nástupci jejich cílů, které prosazovali často za pohnutých okolností. V této souvislosti se mi vybavují slova 8. kapitoly listu svatého apoštola Pavla Římanům, verše 35 – 39: „Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Snad soužení nebo úzkost, pronásledování nebo hlad, bída, nebezpečí nebo meč? Jak je psáno: Denně jsme pro Tebe vydáváni na smrt, jako ovce určené na porážku. Ale v tom ve všem slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamiloval. Jsem si jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani cokoliv jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.“

Tato velmi silná slova Písma, byla, věřím, silou i pro naše svaté. Vždyť toliké soužení, mučení, výslechy, máme-li na mysli zvláště ukrajinské mučedníky, nemůže osamocený jedinec vydržet a překonat. Oni to však s Boží pomocí přestáli a potvrdili tak svým vlastním životem existenci Boží lásky, věrnosti a moci. A za to jim patří naše uznání a dík.

Kěž nám v nebi neustále vyprošují to, co pomáhalo na životní cestě i jim. Naše doba, v níž žijeme, není navenek až tak nepřátelská. Má ale některá dobře skrytá a mnohem více sofistikovaná úskalí. Naším úkolem je nepřehlížet je, nezaleknout se jich a jít dál. Hlásat evangelium vhod či nevhod, především svými životy.

P. Roman Janáč, CSsR

Dva ročníky časopisu Svatá Hora nás provázely články P. Romana Janáče, CSsR shrnující životopisy světců Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele. Jeho jistě záslužná práce byla dokončena tímto číslem, v němž byly otištěny poslední dva životopisy v pořadí – kurikulum svatých Jana Nepomuka Neumanna a Gerarda Maielly.

V souvislosti s příkladnou vytrvalostí, s níž P. Janáč náš časopis svými články zásoboval, a to navzdory faktu, že již nepůsobí na Svaté Hoře, požádal jsem jej o shrnutí jeho práce na tomto tématu.

Pavel Šmolík

Seznam otištěných životopisů svatých a blahoslavených redemptoristů:

2009-01 bl. Metoděj Dominik Trčka
2009-02 sv. Klement Maria Hofbauer
2009-03 bl. Gennaro Maria Sarnelli
2009-04 sv. Alfons
2009-05 bl. Kašpar Stanggassinger
2009-06 bl. Franz Xaver Seelos

2010-01 bl. Petr Donders
2010-02 bl. Zynovij Kovalyč
2010-03 bl. Ivan Ziatyč
2010-04 bl. Vasil Veličkovskij
2010-05 bl. Mikuláš Čarněckij
2010-06 sv. Jan Nepomuk Neumann, sv. Gerard Maiella

Vyhodnocení dotazníku

Dnem uzávěrky letošního posledního čísla časopisu také byl ukončen příjem korespondenčních lístků Dotazníku, které byly vloženy do předchozího výtisku Svaté Hory. K 1. prosinci dorazilo 158 vyplněných Dotazníků, které byly opatřeny zpáteční adresou a bylo tedy možné zařadit je do slosování o tři CD „Vánoce na Svaté Hoře“, která byla jejich majitelům obratem zaslána. Výherci jsou: F. Zíková, Strakonice; F. Žilka, H. Štěpánov a M. Kotrbová, Praha. Ostatní z vás, kteří odpověděli, byli odměněni speciálním vánočním přáním naší redakce. Děkujeme Vám za Vaše odpovědi!

Korespondenční lístky, které dorazí po 1. prosinci samozřejmě budeme také pročitát a budeme brát na zřetel poznámky a podněty v nich uvedené. Rovněž bychom Vás rádi povzbudili: máme zájem o jakékoli vaše další podněty, které zašlete prostřednictvím dopisů nebo elektronické pošty. Vaše reakce na časopis jsou pro nás velmi důležité. I proto počítáme od příštího čísla s otevřením nové rubriky časopisu – Listárny.

V následujících řádcích mi, prosím, dovoluete shrnout alespoň rámcově informace, které nám byly prostřednictvím korespondenčních lístků od vás, čtenářů, doručeny.

Většina respondentů byla duchodového věku. To jistě souvisí i s tím, že vy, kteří jste již mimo pracovní činnost, si můžete najít více času na odpověď. Podle našich zkušeností se k nám reakce mladších čtenářů dostávají spíše při náhodných osobních setkáních. I přesto však odpovídali také čtenáři mladší, z nichž nejmladším byl 21 letý respondent z Plzně. Obecně nejčastějšími požadavky na zlepšení byly: informace o současnosti redemptoristů, nejen svatohorských, více textů vhodných k meditaci, informace z historie poutního místa a starých časopisů, zařazení textů pro mládež a více poesie. V souvislosti s těmito převažujícími prosbami vzniknou v příštím ročníku časopisu některé rubriky, které by měly na tyto Vaše podněty reagovat. Kromě nich též zařadíme již zmíněnou Listárnu.

Pokud se týká známkování jednotlivých rubrik, dovoluete si ponechat si jeho výsledky pro naši vnitřní potřebu, abychom mohli zlepšit obsah rubrik, s nimiž jste byli méně spokojeni.

Další změnou nového ročníku bude nepatrné zmenšení typů písma, abychom mohli na limitovaný rozsah 24 stran vměstnat více informací. Vzorem nám k tomu byla stará čísla časopisu Svatá Hora, která využívala o mnoho menších typů písmen. Budeme samozřejmě i dále dbát na dobrou čitelnost textu.

Kromě věcných připomínek k časopisu se ve vašich lístcích velmi často vyskytovala slova chvály naší práce, která nás nesmírně těší. Děkujeme za ně!

V příštím čísle časopisu vám nabídneme statistické shrnutí výsledků ankety.

za redakci P. Šmolík

Exercicie na Svaté Hoře v roce 2011

11. 3. - 13. 3. (13.00)	Víkend se sv. Lukášem • P. Anton Verbovský, CSsR	800 Kč
21. 3. - 23. 3. (13.00)	Setkání pastoračních asistentů Arcibiskupství pražského • P. Vladimír Málek	-
24. 3. - 27. 3. (13.00)	Exercicie pro zdravotníky • Mons. Aleš Opatrný	1.200 Kč
11. 4. - 15. 4. (8.00)	Uzdravení rodových kořenů • P. Josef Michalčík, CSsR	1.510 Kč
9. 5. - 13. 5. (8.00)	S Pannou Marií Svatohorskou I. • P. Zdeněk Šilhánek, CSsR	1.510 Kč
20. 5. - 22. 5. (13.00)	Víkend se sv. Janem • P. Anton Verbovský, CSsR	800 Kč
30. 5. - 3. 6. (8.00)	Modlitba - základ života • P. Josef Michalčík, CSsR	1.510 Kč
6. 6. - 10. 6. (8.00)	Kontempletovat Kristovu tvář • P. Anton Verbovský, CSsR	1.510 Kč
16. 6. - 19. 6. (13.00)	Exercicie pro rozvedené i znovu sezdané • Mons. Aleš Opatrný	1.200 Kč
20. 6. - 25. 6. (8.00)	Exercicie pro kněze, trvalé jáhny a bohoslovce • P. Józef Augustyn	1.510 Kč
25. 7. - 29. 7. (8.00)	Exercicie pro pedagogy, katechety, studenty ped. oborů, past. asistenty • P. Angelo Scarano	1.510 Kč
8. 8. - 12. 8. (8.00)	O posledních věcech v naději • P. Anton Verbovský, CSsR	1.510 Kč
15. 8. - 19. 8. (8.00)	S Pannou Marií Svatohorskou II. • P. Zdeněk Šilhánek, CSsR	1.510 Kč
29. 8. - 2. 9. (8.00)	Ježíš uzdravuje svým Duchem • P. Josef Michalčík, CSsR	1.510 Kč
28. 9. - 1. 10. (13.00)	Exercicie pro varhaníky a chrámové hudebníky • P. Christian Martin Pšenička, OPraem	1.200 Kč
7. 10. - 9. 10. (13.00)	Setkání pastoračních asistentů Arcibiskupství pražského • P. Vladimír Málek	-
10. 10. - 14. 10. (8.00)	S Pannou Marií Svatohorskou III. • P. Zdeněk Šilhánek, CSsR	1.510 Kč
6. 11. - 12. 11. (8.00)	Exercicie pro kněze I. • Mons. Ladislav Hučko	2.310 Kč
13. 11. - 19. 11. (8.00)	Exercicie pro kněze II. • P. Vladimír Málek	2.310 Kč
20. 11. - 26. 11. (8.00)	Exercicie pro kněze III. • Miloslav kardinál Vlk	2.310 Kč
27. 11. - 1. 12. (13.00)	Exercicie Arcidiecézní charity Praha • P. Vojtěch Eliáš	1.800 Kč

Začátek exercicií je první uvedený den v 17.30 hodin večer v refektáři kláštera. Datum i čas konce exercicie je uveden v konkrétních kurzech. Přihlášky jen písemně: Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí P. Marie Příbram - Svatá Hora, Exerciční dům, 261 80 Příbram II/591 nebo e-máilem na adrese ex.dum@svata-hora.cz případně vyplněním formuláře na <http://www.svata-hora.cz>.

Významné akce a pouť

- 24. 12. **Štědrý den.** V 6.00 ranní **rorátní mše.** Další mše v 7.00 a 9.00. Štědrovečerní mše v 16.00.
- 25. 12. **Boží hod vánoční.** Mše svatě v 7.30, 9.00, 11.00 a 15.30. Nešpory v 16.15.
- 26. 12. **Svaté rodiny,** svátek. Mše svatě v 7.30, 9.00, 11.00 a 15.30. Nešpory se v tuto neděli nekonají.
- 31. 12. 22.30 **Mše svatá na závěr občanského roku.** Následuje projekce shrnující dění uplynulého roku.
- 1. 1. **Matky Boží, Panny Marie,** slavnost. Mše svatě v 7.30, 9.00, 11.00 a 15.30. Nešpory v 16.15.
- 6. 1. **Zjevení Páně (Tři králové),** svátek. Mše svatě v 7.00, 9.00, 11.00 a 17.00.
- 8. 1. 16.30 Zpívané **latinské chorální nešpory.** (Pozor - změna času konání latinských nešpor!)
- 14. 1. **Bl. Petra Donderse,** CSsR, památka
- 21. 1. **106. výročí povýšení Svaté Hory na baziliku.** Mše svatě v 7.00, 9.00 a 17.00. Možnost získání plnomoc. odpustků.
- 2. 2. **Uvedení Páně do chrámu (Hromnice),** svátek. Mše svatě v 7.00, 9.00 a 17.00. Svěcení svící při všech mších.
- 12. 2. 16.30 Zpívané **latinské chorální nešpory**

Hudba při bohoslužbách, koncerty a kulturní pořady

- 21. 12. 16.00 **Vernisáž** výstavy betlémů. **Výstava betlémů** otevřena denně od 22. 12. do 2. 1. (1. 2.) od 10.00 do 16.00.
- 22. 12. 18.00 **Přinesení betlémského světla** - program zajišťují příbramské skautské oddíly
- 24. 12. 16.00 **Hudba o Štědrovečerní mši:** J. J. Ryba - Missa pastoralis bohemia „Hej mistré“, pastorely
- 25. 12. 9.00 **Hudba o Božím Hodu vánočním:** J. V. Kopřiva - Sacrum pastorale integrum
- 26. 12. 9.00 **Hudba o slavnosti Svaté rodiny:** vánoční hudba z období romantismu
- 16.30 **Vánoční koncert** Svatohorského chrámového sboru
- 1. 1. 9.00 **Hudba o slavnosti M. Boží P. Marie:** K. Bříza / P. Šmolík - 1. ordinárium
- 2. 1. 9.00 **Hudba o 2. neděli po Narození Páně:** Mše svatá R. Rejšek - Vánoční liturgie
- 6. 1. 17.00 **Hudba při mši svatě:** F. X. Brixí - Reges de Saba, W. Byrd - moteta
- 18.00 **Tříkrálový koncert** Svatohorského chrámového sboru
- 18. 1. 17.00 **Hudba o památce P. Marie, Matky jednoty křesťanů:** skladby pro fagot a varhany
- 2. 2. 17.00 **Uvedení Páně do chrámu:** P. Eben - Mešní proprium
- 11. 2. 17.00 **Hudba o památce P. Marie Lurdské:** francouzská barokní hudba
- 22. 2. 19.00 **Hudba v nezvyklých souvislostech I.** - Koncert v biskupském pokoji: I. Boreš - kytara

Otevírací doba a pořad bohoslužeb na Svaté Hoře

Neděle:	Areál otevřen 6.30 - 17.00 Mše svatě v 7.30, 9.00, 11.00 a 15.30 Modlitba posvátného růžence v 15.00, zpívané nešpory v 16.15 Před mší svatou v 7.30 Anděl Páně a vystavení milostné sošky Požehnání milostnou soškou a uctívání po mši svatě v 7.30, 9.00, 11.00 a po nešporách v 16.15
Pondělí - sobota:	Areál otevřen 6.30 - 18.00 Mše svatě v 7.00, 9.00 a 17.00 Modlitba posvátného růžence v 16.30 Před mší svatou v 7.00 Anděl Páně a vystavení milostné sošky Požehnání milostnou soškou a uctívání po mši svatě v 7.00, 9.00 a 17.00
Schody:	Svatohorské schody otevřeny 8.00 - 17.00 (v zimě jen do 15.30)
Svátoost smíření:	Příležitost ke zpovědi je půl hodiny přede mší svatou, na požádání kdykoli.
Svátoost křtu:	Je vhodné, aby rodiče křtěného dítěte absolvovali přípravu ve své farnosti.
Svátoost manželství:	Je třeba, aby se zájemci o tuto svátoost o ni ucházeli u faráře v místě svého bydliště.
Ve středu	od 18.00 katechismus pro dospělé ve farním sále.
Ve čtvrtek	po odpolední mši svatě půlhodinová adorace.
V pátek	mše svatá v 7.00 obětována za dobrodince Svaté Hory a živé i zemřelé členy Matice Svatohorské.
V sobotu	po mši svatě v 9.00 mariánská pobožnost s přednesením zaslaných proseb. Prosbu můžete zasílat na e-mail prosba@svata-hora.cz , vyplnit formulář na http://www.svata-hora.cz nebo zaslat poštou.
V sobotu	po mši svatě v 9.00 hodin setkání ministrantů. Kontakt: ministranti@svata-hora.cz .
1. sobota v měsíci	květnu až říjnu Poutní mariánská sobota. Mše svatě v 7.00, 9.00 a 17.00 zůstávají zachovány.
3. neděle v měsíci	Po mši svatě v 9.00 katecheze, adorace s možností přijetí svátoosti smíření a mariánská pobožnost.
Jedenkrát v měsíci	přenáší mši svatou v 9.00 Radio Proglas.
V postní době	v 16.30 latinské zpívané chorální nešpory.
V květnu	v pátek od 16.30 a v neděli od 15.00 křížová cesta místo modlitby posvátného růžence. denně kromě čtvrtku a neděle po odpolední mši svatě májová pobožnost.

Úřední hodiny farního úřadu

pondělí - pátek: 9.00 - 12.00; 13.00 - 15.30

Prodejna knih a poutního zboží, Svatohorské poutní muzeum a průvodcovská služba

Provozuje Sacromontana, s.r.o., IČ: 27363261, DIČ: CZ27363261, odp. os. Martina Jechortová.

Kontakt: +420 318 429 943, +420 731 619 800, fax: +420 318 429 934, e-mail: prohlidka@svata-hora.cz.E-shop: <http://shop.svata-hora.cz>**Otevírací doba Svatohorského poutního muzea a prodejny poutního zboží** neděle: I. - XII.: 9.00 - 17.00

pondělí - sobota: I. - III. & XI. - XII.: 10.00 - 15.00 • IV. - V. & IX. - X.: 9.00 - 16.00 • VI. - VIII.: 9.00 - 17.00

Expozice Svatohorského poutního muzea ke zhlédnutí v rámci prohlídky zdarma. Mimo prohlídku vstupné 10 Kč.**Prohlídka areálu** s výkladem včetně návštěvy běžně nepřístupných prostor je možná V. - IX. denně v otevíracích hodinách muzea, jindy jen po předchozí domluvě. Začátek poslední prohlídky hodinu před zavírací dobou muzea.

Prohlídku větších skupin, zejména cizojazyčnou, je vhodné v dostatečném předstihu objednat písemně nebo e-mailem.

Cena prohlídky 50 Kč / 30 Kč, rodinné vstupné 130 Kč, cizojazyčný výklad 70 Kč / 50 Kč, děti do 6 let zdarma.**Prohlídkový okruh Svatá Hora v čase i nad časem** zahrnuje projekci filmu o Svaté Hoře v Mníšecké kapli, prohlídku stálé výstavy na letním kůru a Svatohorského poutního muzea. Vstupné 50 Kč / 30 Kč, rodinné vstupné 130 Kč.

SVATÁ HORA Vydává a rozšiřuje Římskokatolická farnost Svatá Hora, 261 80 Příbram II - 591, tel.: 318 429 930, fax: 318 429 934, e-mail: basilica@svata-hora.cz, internet: <http://www.svata-hora.cz>, PDA: <http://www.svata-hora.cz/pda>. Vychází 6x do roka. Registrační číslo MK ČR E 11719. Cena časopisu - dobrovolný dar (náklady na 1 výtisk činí 15,- Kč + poštovné). Řídí redakční rada, zodpovídá P. Anton Verbovský, CSsR. Grafická úprava, sazba a tisk Tiskárna Prima spol. s r. o. Expedici zajišťuje Karmelitánské nakladatelství, s. r. o.

BANKOVNÍ SPOJENÍ Česká spořitelna, a. s., okresní pobočka Příbram, č. ú. 520395309/0800.
Zájemci o pravidelné odebírání pište na adresu redakce.

Radostí dětí ohřejí si ruce
budou se usmívat a říkat
jsou tady Vánoce
a bílou nití zaobroubí mráz
to roztřepeně
co se v nich obnosilo za tak dlouhá léta

A budou trošku veselí
a trošku smutní
a trošku pobavení sami sebou
a ticho roztáhne svých deset prstů před jejich tváře
a zamrzne do opuštěných ulic

A teplá ramena stromečků
vtlačí se do oken až bezdětní
půjdu si po večeri na procházku
a budou se držet za ruce
a budou si dětmi
a každý z těch dvou
bude se snažit být ten dospělejší
pečovat o toho druhého
protože venku je kluzko
a uvnitř Vánoce

Jan Skácel: Vánoce dospělých
(z knihy „Vánoce v české kultuře“)

*Mikrofony při nahrávání zvonů
na kompaktní disk „Vánoce na Svaté Hoře“*